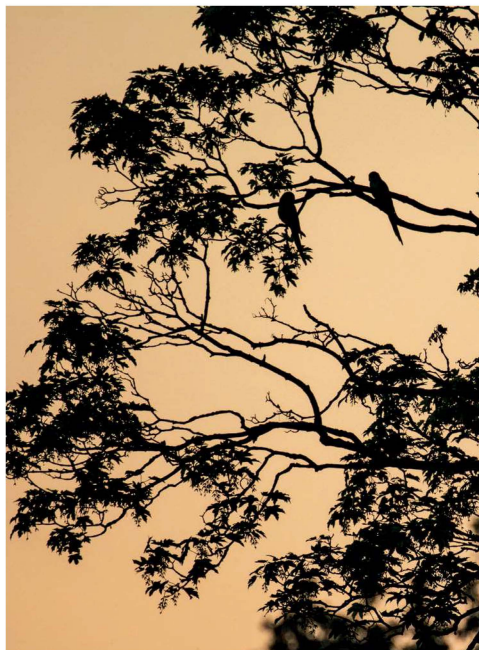

Parkieten tellen

Frank van Groen

FOTO'S VAN VELTHUIS

Halsbandparkieten in het Vondelpark

Halsbandparkieten en Grote Alexanderparkieten broeden verspreid, in onoverzichtelijk stedelijk gebied. De beste manier om een goed beeld te krijgen van de aantallen van deze exoten is ze te tellen op slaappleatsen in de wintermaanden. Wel is het dan zaak alle slaappleatsen tegelijk te tellen. Er kan immers uitwisseling zijn tussen verschillende plekken. Sovon organiseerde daarom afgelopen winter een landelijke simultaantelling van parkieten op slaappleatsen. Teldatums waren 18 december en 15 januari. De vorige telling was alweer zeven jaar geleden, in de winter van 2014/2015.

Methode

Bij een simultaantelling worden in heel Nederland zoveel mogelijk in hetzelfde weekend alle bekende slaappleatsen van parkieten geteld. Ruim voor de daadwerkelijke telling wordt er eerst gezocht naar nieuwe slaappleatsen. Naast Halsbandparkieten is er ook op andere soorten gelet. In Amsterdam met name op de Grote Alexanderparkiet,

in Apeldoorn en Ouddorp op de Monniksparkiet. Bij een telling van een parkieten-slaapplaats is het belangrijk de lokale situatie goed te kennen, en ruim op tijd aanwezig te zijn. Uit welke richting(en) komen ze aangevlogen? Zijn er voorverzamelplekken en waar bevindt zich de uiteindelijke slaapplaats? Bij verstoring kan de telling mislukken. Denk aan een jagende Slechtvalk of aan vuurwerk. Door van tevoren de plekken te checken, een proeftelling te houden en met behulp van de ervaringen uit het verleden, was het over het algemeen goed mogelijk de tellingen uit te voeren. Afhankelijk van de situatie en de omvang van de slaapplaats levert een telling van invliegende parkieten of een telling na het invliegen van slapende parkieten in hun (kale) slaapbomen het beste resultaat op. Eventueel kunnen op een foto de parkieten naderhand nog worden nageteld.

De Amsterdamse telling

Ik coördineerde de telling in de Amsterdamse regio, net als zeven jaar geleden. Ruim een maand voor de echte telling is de vaste tellers gevraagd opnieuw poolshoogte te nemen op de bekende slaapplaatsen. Ook werden de tellers van Vogelatlas Amsterdam op de telling geattendeerd. Dat leverde diverse nieuwe tellers op. Op 5 december werd een speciale Amsterdamse parkieten-appgroep gestart. Daar konden de deelnemers aan de telling al dan niet nieuwe slaapplaatsen, verdachte plekken, vliegrichtingen van groepen op het einde van de dag, en tussenresultaten van tellingen doorgeven. Zo hielden we elkaar goed op de hoogte van parkietennieuwtjes en de resultaten van de tellingen. Als coördinator draaide ik ook mee in de landelijke parkieten-appgroep. Bekende, nog steeds bezette plekken waren Oosterpark (ook voor Grote Alexanderparkiet), Jozef Israëlskade en Plesmanlaan. De vogels van het Vondelpark bleken verhuisd te zijn naar de nabijgelegen Nassaukade en een plantsoen bij het Rijksmuseum aan de Stadhouderskade. In Zuidoost sliepen de Halsbandparkieten dit keer aan de Bijlmerdreef. In Noord bevond de slaapplaats zich eerst bij de Sixhaven, later in het Noorderpark. Ten zuiden van Amsterdam, maar nog net in de regio, sliep een flinke groep Halsbandparkieten bij de Bloemenveiling van Aalsmeer, in december ook in het extra regionale Kudelstaart. Bij de tweede telling waren deze vogels verhuisd naar Aalsmeer. Nieuwe plekken waren de Admiralengracht en een locatie aan de Nassaukade ter

FOTO: EWOUT HUIBERS

Grote Alexanderparkiet

hoogte van de Tweede Nassaustraat. Nader onderzoek leerde dat er geen parkieten sliepen in Amstelveen en Ouderkerk aan de Amstel. Ook voormalige slaappleatsen op het Frederiksplein en het Hortusplantsoen waren niet bezet.

Aantallen Halsbandparkieten

De tabel laat de resultaten in de Amsterdamse regio van afgelopen winter zien. Op 18 december zijn in het totaal 5406 Halsbandparkieten geteld, op 15 januari 5720. Er werd gebruik gemaakt van 11 verschillende slaappleatsen, waarvan 10 op beide datums. Op 18 december was de Sixhaven de grootste slaappleat met 1028 vogels, op 15 januari was dat Aalsmeer met 1100 vogels.

FOTO: ROBERT HEEMSKERK

Amsterdamse Halsbandparkieten winter 21/22

Locatie	18-dec	15-jan
Oosterpark	650	910
Nassaukade	450	460
Stadhouderskade	105	122
Sixhaven / Noorderpark	1028	903
Bijlmerdreef ZO	525	900
Plesmanlaan	608	362
Nassaukade/2e Nassaustraat	180	60
Admiralengracht	0	350
Jozef Israëlskade	700	553
Aalsmeer	310	1100
Kudelstaart	850	0
Totaal	5406	5720

Veranderingen

Hoe ontwikkelt de Amsterdamse populatie zich nu, en hoe is dat in de rest van Nederland? De cijfers uit de tabel hiernaast geven antwoord op deze vraag. Alleen in de winter van 2011/2012 werden ook meer dan 5000 Halsbandparkieten geteld in Amsterdam. Het lijkt me waarschijnlijk dat voor een aantal tellingen het aantal te laag is. Zo is het onwaarschijnlijk dat tussen 2013 en 2014 het aantal Halsbandparkieten in Amsterdam met bijna 1300 vogels daalde. Het ligt meer voor de hand dat destijds een slaappleat is gemist. Het aantal locaties waar Halsbandparkieten slapen is toegenomen. Bij de vorige simultaantelling, zeven jaar geleden, waren er acht slaappleatsen in de Amsterdamse regio. Na 2010 lijkt de Amsterdamse populatie niet meer sterk te zijn gegroeid, in tegenstelling tot de periode daarvoor. Waarschijnlijk zit de stad al vol met parkieten. Wel breidt de populatie zich als een olievlek langzaam maar gestaag uit over het buitengebied.

Halsbandparkieten in Nederland

Seizoen	2004/05	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2021/22
Telmaand	november	januari	januari	januari	december	december	januari	januari
Amsterdamse regio	1800	3800	3630	5460	4170	4410	3140	5720
heel Nederland	5400	9800	9400	11700	10600	10100	9600	21538

Landelijke toename

In heel Nederland zijn op 70 slaappleaatsen maximaal 21.500 Halsbandparkieten geteld. Een ruime verdubbeling ten opzichte van 14/15, toen 22 slaappleaatsen en 9600 Halsbandparkieten werden geteld. De gemiddeld steeds zachtere winters zullen hebben bijgedragen aan de groei. De toename komt met name van nieuwe slaappleaatsen in kleinere steden buiten de kernen Den Haag, Rotterdam en Amsterdam. In Utrecht verviervoudigde het aantal tot boven de 800. In het al langer bezette Haarlem was sprake van een gematigde groei. In Purmerend verdubbelde de populatie ruim tot meer dan 700 vogels. Grote nieuwe slaappleaatsen met meer dan 1000 vogels waren er in Leiden en Nieuw Vennep. Er waren voor het eerst slaappleaatsen van honderden vogels in steden als Alkmaar, Gouda, Woerden, Zaandam en Wormerveer. Ook Brabant lijkt nu gekoloniseerd te worden door de eerste Halsbandjes, in Veldhoven sliepen 13 vogels. Het ligt voor de hand dat in de toekomst er een connectie tot stand komt met de populatie in enkele Belgische steden.

Grote Alexanderparkiet

Grote Alexanderparkieten sliepen alleen in het Oosterpark. Ze komen eerder aan op de slaappleaats dan Halsbandparkieten, al is er enige overlap. Op de slaappleaats in het Oosterpark overnachten ook Halsbandparkieten en Kauwen. Beide parkietensoorten kunnen daarom het beste apart geteld worden, op verschillende dagen of door meerdere tellers. Als zo'n groep Grote Alexanderparkieten na hun vaak kilometerslange vlucht naar beneden komt zeilen lijken deze forse parkieten wel kleine ara's! In het totaal ging het om 580 vogels, een nieuw record. Bij de simultaantelling in 14/15 werden nog maar 145 Grote Alexanderparkieten geteld. Wel was al bekend dat de populatie flink gegroeid was. Zo nam de stand in het Vondelpark toe van 2 paar in 2010 tot 13 in 2019 en 15 in 2021. In de vorige winter, op 4 januari 2021, werden al 480 Grote Alexanderparkieten geteld op de slaappleaats in het Oosterpark. Op 26 december 2017 ging het om 250 Grote Alexanderparkieten. In Haarlem, waar ze in het verleden ook zaten, werden dit keer geen Grote Alexanderparkieten gemeld. Wel werd een enkele vogel in Groningen en Nunspeet gezien. Duidelijk is dat deze fraaie soort de meest Amsterdamse is van alle vogels die in Nederland in het wild voorkomen. Vrijwel de hele populatie bevindt zich immers in de Amsterdamse regio. De sterke toename van de Grote Alexanderparkiet in Amsterdam contrasteert met de veel beperktere groei van de populatie Halsbandparkieten. Mogelijk concurreert deze

De Gierzwaluw

grotere en sterkere soort met de Halsbandparkiet, bijvoorbeeld om geschikte holtes in nestbomen.

De van oorsprong uit Zuid-Amerika afkomstige Monniksparkiet bleek een stuk zeldzamer te zijn. In Ouddorp en Apeldoorn werden samen 43 vogels gezien, tegen 52 zeven jaar geleden. De soort lijkt hiermee wat afgenomen.

Toekomstige ontwikkelingen

Aangezien klimaatverandering steeds sneller lijkt te gaan is de kans op strenge vorst, waar Halsbandparkieten niet goed tegen kunnen, ook steeds kleiner. De groei kan dus nog wel even doorgaan. Er ligt in Nederland nog genoeg geschikt stedelijk gebied braak om gekoloniseerd te worden door de Hollandse Halsbandjes. Bestaande populaties in al langer bezette gebieden lijken maar weinig meer te groeien. Mogelijk wordt de groei in Amsterdam extra getemperd door de veel sneller groeiende populatie Grote Alexanderparkieten. Het wordt spannend om te volgen hoe beide soorten zich tot elkaar gaan verhouden en of de Grote Alexanderparkieten zich ook in andere steden gaan vestigen. Reden genoeg om ook in de toekomst een simultaantelling te herhalen.

Dankwoord

Alle tellers worden hartelijk bedankt voor hun bijdrage. Dankzij hen weten we nu weer hoe het gaat met de Amsterdamse parkieten. De volgende mensen werkten mee aan de telling in de Amsterdamse regio: Astrid Schelvis, Elian Heijne, Frank van Groen, Geert Timmermans, Harvey van Diek, Jan Brandenburg, Jip Binsbergen, John van der Woude, Jos Vrolijk, Koen Wonders, Manuel Segond von Banchet, Pieter van der Linden, Roely Bos, Ruud Wolterman, Teun van Dijk, Walter Duijves en Will Price.

Literatuur

Els van, P. 2022. Parkieten in Nederland in de winter van 2021/22. Verslag van slaapplaatstellingen. Sovon-rapport 2022/11. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen, in prep.

Groen, F.M. van. 2012. Halsbandparkiet boert goed in de regio Amsterdam. *De Gierzwaluw* 49-4: 24-28.

Groen, F.M. van. 2017. De grote alexanderparkiet, vestiging en toename in Noord-Holland. Tussen Duin en Dijk 16-1.

Groen, F.M. van & S. C. Wytema, 2021. Broedvogelrapport Amsterdamse parken 2021, Inventarisatie 2021. G&G-rapport 2021-87. Van der Goes en Groot, Alkmaar.

Klaassen O. 2015. Halsbandparkieten in Nederland in de winter van 2014/15. Verslag van slaapplaatstellingen. Sovon-rapport 2015/18. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.